

аграрного виробництва є розширення сфери послуг – надання техніки в оренду іншим підприємствам після закінчення збору урожаю на власних полях; надання послуг населенню з обробітку земельних ділянок; внесення органічних добрив; транспортні послуги та ін. [6].

Але потрібно враховувати той факт, що переорієнтування обмежених ресурсів сільськогосподарських підприємств з основного виробництва може підірвати виробничий процес, зумовити втрату ринків збуту та зменшити конкурентоспроможність підприємства. Тому диверсифікація виробництва має здійснюватися на основі ретельного аналізу, з урахуванням динаміки розвитку конкурентного середовища, майбутніх вимог споживачів і зміни кон'юнктури на ринку.

Таким чином слід зазначити, що диверсифікація – це порівняно нове явище, викликане до життя необхідністю пристосування підприємницьких структур до швидких змін споживчого ринку і посиленням конкурентної боротьби, та є інструментом використання переваг комбінування, проникнення в нові, більш прибуткові галузі. Завдяки цьому підприємницькі структури, що застосовують диверсифікацію виробництва, більш стійкі і конкурентоспроможні порівняно з вузькоспеціалізованими виробництвами, і мають можливість до переміщення капіталу в найбільш прибуткові галузі.

Список літератури:

1. Ермощенко Н. Н. Словарь-справочник предпринимателя // Н. Н. Ермощенко, Н.Н. Скворцов. – К.: УкрИНТЕИ, 1993. – С. 47.
2. Рыночная экономика: 200 терминов / [Под общ. ред. Г.Я. Кипермана]. – М.: Политиздат, 2011. – 224 с.
3. Зіновчук В.В. Кооперативна ідея в сільському господарстві України і США / В.В.Зіновчук. – К.: Логос, 2015. – 224 с.
4. Шепіцен А.О. Стратегія диверсифікації як основа формування конкурентоспроможності аграрної продукції А.О.Шепіцен // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2003. – №3. – С. 256-259.
5. Петрова Н.О. Стратегія диверсифікації сільськогосподарського виробництва, як шлях формування конкурентоспроможності підприємств АПК / Н. О.Петрова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2009. – №4. – С. 129-134.
6. Немченко Г. И. Диверсификация производства / Немченко Г. И. – Благовещенск : АмурКНИИ, 2011. – 236 с.

Назаркіна Л.І.

ст. викладач кафедри економіки та
моделювання ринкових відносин

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Єфанова С. Г.

студентка 4 курсу, напряму підготовки
«Фінанси і кредит»

м. Одеса, Україна

УМОВИ КРЕДИТНОЇ УГОДИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кредитні операції належать до базових операцій, якими банки, власне і відрізняються від небанківських кредитних установ і які створюють первинну сферу банківської діяльності. Як свідчить національний і світовий досвід, саме

кредитування приносить фінансово-кредитним установам значну частину прибутків та водночас воно пов'язане з кредитним ризиком та ризиком втрати ліквідності та платоспроможності банку, а в підсумку – з ризиком банкрутства. Тому чітке розуміння сутності кредитного процесу, принципів та умов його організації, вміле їх використання на практиці має важливе значення для ефектної діяльності банку.

Питанням умов кредитування присвячено наукові праці багатьох вчених, а саме: Мороза А.М., Панової Г.С., Примостки Л.О., Савлука М.І. та інших, в яких проаналізовано та узагальнено існуючий досвід реалізації кредитної політики банку.

Мета – дослідження ключових принципів кредитної угоди.

Кредит як самостійна економічна категорія виконує важливі функції в економіці. Кредитування – основна функція комерційного банку. Кредити становлять більше 50% всіх активів банку й приносять близько 2/3 усіх прибутків.

Проведення кредитних операцій комерційних банків повинно відповідати певним вимогам і умовам. Основними з них є:

а) кредити можуть надаватись тільки на комерційних засадах у межах наявних вільних ресурсів банку;

б) кредитуються тільки ті види діяльності позичальника, які передбачені статутом;

в) кредит видається за умови надання клієнтом у банк кредитної заявки та обов'язкового укладання між банком і клієнтом кредитного договору;

г) загальний розмір кредитів банку з урахуванням 100% позабалансових зобов'язань та врахованих векселів одного позичальника, не може перевищувати 25% власного капіталу банку;

е) загальний розмір великих кредитів з урахуванням 100% позабалансових зобов'язань, виданих банком, не може перевищувати 8-кратного розміру власного капіталу банку;

ж) при кредитуванні позичальника банк повинен дотримуватися економічних нормативів регулювання банківської діяльності та вимог НБУ щодо формування обов'язкових страхових резервних фондів;

з) рішення про надання кредиту повинно прийматися в банку колегіально, тобто затверджуватися кредитним комітетом і оформлюватись протоколом;

і) кредитування здійснюється в межах параметрів, визначених кредитною політикою банку. Ці параметри знаходять своє відображення в бізнес-плані банку і включають: пріоритетні напрямки кредитування, обсяги кредитів, структуру кредитного портфеля, граничний розмір кредитів на одного позичальника, методiku оцінки фінансового стану та ін.

к) банки можуть надавати своїм клієнтам незабезпечені (бланкові) кредити, але тільки в межах власних коштів і лише клієнтам зі стійким фінансовим станом. Інсайдерам незабезпечені кредити видаються в межах 50% номінальної вартості акцій, що перебувають у їх власності.

Банк не може надавати кредити на покриття збитків клієнтів, на формування та збільшення статутного фонду клієнта, на внесення клієнтом коштів до бюджету та позабюджетних фондів (за винятком кредитування за поточним рахунком), а також підприємствам, проти яких порушено справу про банкрутство. Також не надаються кредити підприємствам, у контрактах яких не передбачено страхування можливих втрат від непостачання товарно-матеріальних цінностей.

Кредитні операції базуються на певній методологічній основі, одним з елементів якої виступають принципи або правила кредитування, яких суворо

дотримуються при практичній організації будь-якої операції на ринку позичкових капіталів. Ці принципи являються основою кредитної угоди.

До основних принципів кредитування відносяться наступні :

- ❖ цільовий характер кредитування
- ❖ принцип строковості
- ❖ принцип платності
- ❖ принци диференційованого підходу до позичальника
- ❖ зворотність кредиту
- ❖ забезпеченість позики [1].

Цільовий характер припускає вкладання позичкових коштів у конкретні господарські процеси, проекти, заходи. Кредит надається позичальнику на конкретну ціль. Від дотримання цього принципу багато в чому залежить своєчасність повернення позички, тому що тільки реалізація цілі, на яку одержано кредит, може забезпечити необхідні грошові кошти для погашення боргу.

Принцип строковості означає, що позичка має бути повернена позичальником банку в заздалегідь обумовлений строк, тобто він конкретизує повернення позички в певний час. Однак строк використання позичених коштів має бути економічно обґрунтованим. Він залежить від обігу оборотного капіталу, дебіторської та кредиторської заборгованості [2].

Принцип платності означає, що позичальник має повернути в банк не тільки основну суму боргу, а й відсотки за користування позиченими коштами.

Принцип диференційованого підходу означає різне відношення банку до позичальникам. Більш надійним партнерам банки можуть представляти пільги у вигляді зменшеного позичкового відсотку, залучення меншого забезпечення та інше. Навпаки, незнайомим клієнтам банки встановлюють більш жорсткий режим кредитування.

Зворотність кредиту являє собою основну властивість кредитних відносин, що відрізняє їх від інших видів економічних відносин, що на практиці знаходять свого виразу в певному механізмі, а саме:

- порядок погашення конкретної позички за рахунок виторгу;
- юридичне закріплення її порядку погашення в кредитному договорі;
- використання різноманітних форм забезпечення повноти й своєчасності зворотного руху позички.

Форма забезпечення зворотності кредиту – це конкретне джерело погашення наявного боргу, юридичне оформлення права кредитора на його використання, організацію контролю банку за достатністю та прийнятністю даного джерела [3].

Крім зазначених принципів кредитування, доцільно зазначити ще один, який використовується, але досі залишається поза складом принципів кредитування. Мова про договірний характер кредитування – обов'язкове укладення кредитного договору між кредитором і позичальником.

Таким чином, дотримання правил кредитування сприяє стабільності й стійкості банків, враховуючи те визначальне місце, яке посідають кредитні операції в портфелі банківських активів, та створює необхідні загальні передумови ефективної роботи персоналу кредитного підрозділу, орієнтуючись на досягнення стратегічних цілей банку.

Список літератури:

4. Кредитування та розрахунки: навчальний посібник [Текст] / Т.О. Журавльова, Л.І. Назаркіна. – Одеса: Фенікс, 2009. – 224 с.

5. Панова, Г. С. Кредитная политика коммерческого банка [Текст] / Г. С. Панова. – М. : ДИС, 2004. – 356 с. – ISBN 966-624-011-2.

6. Примостка, Л. О. Фінансовий менеджмент у банку [Текст] : Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с. – ISBN 978- 966-96938-5-3

Журавльова Т.О.

кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економіки та мо-
делювання ринкових відносин

Сулакова М.В.

студентка 4 курсу, напряму під-
готовки «Фінанси і кредит»

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

В умовах ринкової економіки з кожним роком зростає інтерес до питань інвестиційної діяльності банків на фондовому ринку. Потреба інвестиційних операцій пов'язана з розширенням дохідної та клієнтської бази банку і створенням структури їх комплексного обслуговування, зміцнення конкурентної позиції банку на ринках та зниженням загального ризику банківської діяльності. Проте в нашій державі даний сегмент ринку ще не настільки розвинений, як в інших країнах, а, спираючись на останні події, інвестиційна діяльність банків має тенденцію до зниження. Враховуючи зазначене, на сьогодні особливої актуальності набувають питання діяльності вітчизняних банків на фондовому ринку, а також управління портфелем цінних паперів під час нестабільної ситуації в країні.

Метою статті є дослідження стану та динаміки портфеля цінних паперів банків України, а також розгляд основ інвестиційної діяльності вітчизняних банків та чинників, які впливають на інвестиційну діяльність банків та на формування їх портфеля цінних паперів.

Особливо актуальними у контексті розгляду питання інвестиційної діяльності банків стали роботи відомих вчених та економістів О.О. Вовчак, А.О. Спіфанов, Л.О. Коваленко, О.І. Лаврушина, Т.В. Майорова, І.В. Сало, А.А. Пересада та інші.

Банки як потужні інститути фінансового ринку, здійснюючи акумуляцію та подальше розміщення фінансових ресурсів на даному ринку України, виконують провідну роль у його функціонуванні. Водночас вони займають особливе місце серед інших суб'єктів інвестиційного процесу, адже вони виступають одним із основних постачальників джерел для фінансування інвестиційних проектів.

В Україні портфель цінних паперів, порівняно з кредитним портфелем, займає, як правило, незначну частку в активах банків. Однак зазначимо, що протягом останніх років загальна динаміка обсягів операцій банків із цінними паперами спрямована до зростання. Адже дані операції є невід'ємною складовою диверсифікації активів банку, способом формування власного і поповнення позикового капіталу [2].

Так, наприклад, за 2013-2015 роки більшість складових портфеля цінних